

Εισαγωγή

Η δημιουργία ενός δικτύου βοτανικών κήπων αποτελεί στόχο προτεραιότητας του Τμήματος Δασών. Η ίδρυση του πρώτου Βοτανικού Κήπου χρονολογείται τον 4ο π.Χ. αιώνα και έγινε στην αρχαία Αθήνα από τον Θεόφραστο (μαθητή του Αριστοτέλη), ο οποίος θεωρείται σήμερα ως ο πατέρας της Βοτανικής επιστήμης.

Ο Βοτανικός Κήπος Τροόδους «Α.Γ. Λεβέντης» βρίσκεται εντός του Εθνικού Δασικού Πάρκου Τροόδους, μέρος του δικτύου «Natura 2000», σε υψόμετρο 1400 m παρά τον κύριο δρόμο Καρβουνά – Τροόδους μέσα στα όρια του μεταλλείου του Αμιάντου. Είναι μέλος της Διεθνούς Ένωσης Βοτανικών Κήπων (BGCI). Αποτελεί ένα από τους τρεις βοτανικούς κήπους που έχει εγκαταστήσει το Τμήμα Δασών. Οι άλλοι δύο βρίσκονται στην Αθαλάσσα και στα Λουτρά της Αφροδίτης.

Μικρός καταρράκτης

Οι εργασίες για τη δημιουργία του Βοτανικού Κήπου άρχισαν από το Τμήμα Δασών το 2004 και συνεχίζονται, εμπλουτίζοντας συνεχώς τον κήπο με νέα είδη χλωρίδας και νέα τμήματα και υπηρεσίες. Σήμερα ο κήπος περιέχει γύρω στα 250 είδη φυτών, αλλά στο μέλλον ο αριθμός αυτός αναμένεται να ξεπεράσει τα 500 είδη. Ο επισκέπτης μπορεί να έρθει σε επαφή τόσο με κοινά όσο και με σπανιότερα και ακόμα, με πολύ σπάνια είδη της χλωρίδας της Κύπρου.

Σκοπός του Κήπου

Η δημιουργία του συγκεκριμένου Βοτανικού Κήπου αποσκοπεί στην προστασία, διατήρηση, παρουσίαση και ανάδειξη της βοτανικής κληρονομιάς της Κύπρου με μεγαλύτερη έμφαση στη χλωρίδα της περιοχής του Τροόδους λειτουργώντας παράλληλα ως χώρος έρευνας, επιμόρφωσης και αναψυχής και ως μέσο αποκατάστασης ενός σημαντικού μέρους του μεταλλείου Αμιάντου.

Τα τμήματα του Κήπου

Στη σημερινή του μορφή ο κήπος περιλαμβάνει τα ακόλουθα τμήματα:

- Κέντρο επισκεπτών και βοτανολόγιο
- Τμήμα ενδημικών φυτών
- Τμήμα παρόχθιας βλάστησης με λίμνη
- Δενδρώνας

Άποψη της κεντρικής λίμνης

Η κεντρική πλατεία χιονισμένη

- Τμήμα αρωματικών και παραδοσιακών φυτών κήπου
- Υπαιθριο εκπαιδευτήριο
- Σημείο θέας με τηλεσκόπιο
- Χώροι υγιεινής και
- Χώρος στάθμευσης
- Τμήμα παραδοσιακών γεωργικών φυτών

Άμεσα προβλέπεται να κατασκευαστούν:

- Τμήμα διατήρησης απειλούμενων φυτών και
- Τράπεζα διατήρησης γενετικού υλικού.

Κέντρο Επισκεπτών

Για την αρτιότερη ενημέρωση, εκπαίδευση και εξυπηρέτηση του κοινού στο χώρο του Κήπου, λειτουργεί Κέντρο Επισκεπτών το οποίο είναι στελεχωμένο με έμπειρο προσωπικό. Στο Κέντρο παρουσιάζεται η χλωρίδα της περιοχής του Τροόδους μέσα από διάφορα εκθέματα, καθώς και με τη χρήση της τεχνολογίας. Το βοτανολόγιο (*Herbarium*) του Κέντρου δίνει την ευκαιρία στους επισκέπτες μέσω της χρήσης στερεοσκοπίων, να μελετήσουν μια μεγάλη ποικιλία από αποξηραμένα φυτικά

Το Κέντρο Επισκεπτών

δείγματα και η εξειδικευμένη βιβλιοθήκη παρέχει τη δυνατότητα σε ερευνητές και φοιτητές να εμβαθύνουν σε θέματα χλωρίδας. Επίσης, λειτουργεί μικρό κατάστημα με αναμνηστικό υλικό και εξειδικευμένα βιβλία ενώ στους κύριους εκθεσιακούς χώρους υπάρχει ηλεκτρονικό και έντυπο πληροφοριακό υλικό. Επιπρόσθετα, υπάρχει αίθουσα προβολών όπου προβάλλεται εξειδικευμένη ταινία για τη χλωρίδα της οροσειράς του Τροόδους. Μερικά από τα θέματα που παρουσιάζονται στο Κέντρο φαίνονται πιο κάτω:

- Χάρτης κήπου
- Ιστορία του μεταλλείου μέσω φωτογραφικού υλικού
- Αποκατάσταση του μεταλλείου μέσω φωτογραφικού υλικού
- Απεικόνιση της κατακόρυφης κατανομής της βλάστησης της οροσειράς του Τροόδους
- Ταινίες για επιλεγμένα είδη φυτών της οροσειράς του Τροόδους
- Ηλεκτρονική βάση δεδομένων για τα είδη χλωρίδας της Κύπρου

Το βοτανολόγιο (*Herbarium*) στο Κέντρο Επισκεπτών

Εκθέματα Κέντρου Επισκεπτών

Εκθέματα Κέντρου Επισκεπτών

- Ηλεκτρονική παρουσίαση με τις εποχιακές μεταβολές της βλάστησης
- Απειλές για τη χλωρίδα
- Πυρκαγιά
- Φυτά με το όνομα του Τροόδους
- Ξυλώδη φυτά (κείμενα, φωτογραφίες)
- Μανιτάρια του Τροόδους

Τμήμα Ενδημικών Φυτών

Ένα από τα πιο ενδιαφέροντα τμήματα του Βοτανικού Κήπου είναι το Τμήμα Ενδημικών Φυτών όπου περιέχονται ενδημικά είδη της οροσειράς Τροόδους. Το Τμήμα αυτό βρίσκεται στην κεντρική πλατεία του κήπου και είναι σχεδιασμένο με τέτοιο τρόπο, ώστε να αναδεικνύει το μοναδικό ενδημικό χλωριδικό πλούτο της περιοχής. Ο επισκέπτης μπορεί να γνωρίσει και να θαυμάσει τα είδη αυτά περπατώντας στους ευρύχωρους διαδρόμους της κεντρικής πλατείας ή ακόμα και να περιπλανηθεί μέσα από στενά μονοπάτια ανάμεσα στα είδη.

Μερικά από τα ενδημικά φυτά που έχουν εγκατασταθεί στο Βοτανικό Κήπο είναι: *Cedrus brevifolia*, *Quercus alnifolia*, *Alyssum troodi*, *Asperula cypria*, *Astragalus echinus* var. *chionistrae*, *Micromeria chionistrae*, *Arabis purpurea*, *Chionodoxa lochia*, *Crocus cyprius*, *Crocus hartmannianus*, *Cyclamen cyprium*, *Cynoglossum troodi*, *Euphorbia veneris*, *Nepeta troodi*, *Odontides cypria*, *Onosma troodi*, *Ornithogalum chionophilum*, και *Thlaspi cyprium*. Πρόθεση του Τμήματος Δασών είναι η εγκατάσταση όλων των ενδημικών φυτών της οροσειράς του Τροόδους.

Τμήμα Παρόχθιας Βλάστησης

Η παρόχθια βλάστηση έχει εγκατασταθεί κατά μήκος ενός τεχνητού ρυακιού και περιμετρικά δύο λιμνών (συνολικής χωρητικότητας 500 τόνων νερού), οι οποίες συνδέονται με το ρυάκι. Το νερό ξεκινά από τη λίμνη που βρίσκεται στο πιο ψηλό σημείο του κήπου, πέφτει από ένα καταρράκτη και στη συνέχεια χύνεται στη μεγάλη λίμνη, όπου και ανακυκλώνεται.

Η παρόχθια βλάστηση αποτελείται τόσο από ιθαγενή και ενδημικά είδη όσο και μερικά ξενικά. Μερικά από τα είδη που έχουν εγκατασταθεί είναι ο σκλήδρος (*Alnus orientalis*), ο πλάτανος (*Platanus orientalis*), το καβάτζιν (*Populus nigra var. afghanica*), η μερσιλιά (*Myrtus communis*), η πικροδάφνη (*Nerium oleander*), η δάφνη (*Laurus nobilis*), ο βάτος (*Rubus sanctus*), η στερατζιά (*Styrax officinalis*), η αγνιά (*Vitex agnus-castus*) και ο μέρικος (*Tamarix smyrnensis*).

Δενδρώνας

Η μεγάλη πλειοψηφία των δέντρων του Κήπου είναι συγκεντρωμένη στο δενδρώνα. Έχει καταβληθεί προσπάθεια ομαδοποίησης των οικογενειών, κάτι όμως, που δεν ήταν πάντοτε εφικτό, λόγω των διαφορετικών οικολογικών απαιτήσεων, του μεγέθους, καθώς και της διαφορετικής μορφής ανάπτυξης των διαφόρων ειδών. Στο δενδρώνα ο επισκέπτης μπορεί να παρατηρήσει μια μεγάλη ποικιλία ειδών στην οποία συμπεριλαμβάνονται η τραχεία και η μάυρη πεύκη (*Pinus brutia* και *Pinus nigra subsp. pallasiana*), το έλατο (*Abies cilicica*), το κέδρο (*Cedrus brevifolia*), το κυπαρίσσι (*Cupressus sempervirens*), οι αόρατοι (*Juniperus excelsa* *J. oxycedrus* *J. foetidissima*), η σεκβοΐα (*Sequoia sempervirens*) και το σεκβοΐάδεντρον (*Sequoiadendron giganteum*).

Τμήμα Αρωματικών και Παραδοσιακών Φυτών Κήπου

Το Τμήμα αυτό εκτείνεται περιμετρικά του Κέντρου Επισκεπτών και περιλαμβάνει αρωματικά είδη που χρησιμοποιούνται στην παραδοσιακή φαρμακευτική, αρωματική και μαγειρική του τόπου μας. Επιπρόσθετα παρουσιάζονται είδη της παραδοσιακής κυπριακής αυλής.

Υπαίθριο Εκπαιδευτήριο

Βασικός στόχος του Τμήματος Δασών που εκπληρώνεται μέσα από τη δημιουργία του Κήπου είναι η εκπαίδευση του κοινού

Το υπαίθριο εκπαιδευτήριο

και ιδιαίτερα των μαθητών και των φοιτητών. Στους χώρους του Κήπου έχει εγκατασταθεί υποδομή με πέντε μεγάλα τραπέζια και ένα πίνακα όπου μπορούν να διεξαχθούν διάφορες υπαίθριες εκπαιδευτικές δραστηριότητες. Ο χώρος είναι στη διάθεση των εκπαιδευτών και των εκπαιδευόμενων και μπορεί να αξιοποιηθεί κατά τις εκεί επισκέψεις χωρίς κατ' ανάγκη να εμπλέκονται οι δασικοί υπάλληλοι που υπηρετούν στον κήπο. Προϋπόθεση είναι να γίνει κράτηση του χώρου για να γίνεται καλύτερος προγραμματισμός.

Σημείο Θέας

Βρίσκεται στο ανατολικότερο άκρο του Κήπου απ' όπου, ο επισκέπτης έχει την ευκαιρία να ξεκουραστεί κάτω από το στέγατρο και να παρατηρήσει τη γύρω περιοχή. Απ' εκεί μπορεί να θαυμάσει ένα μοναδικό τοπίο που εκτείνεται από τις κορυφές του Τρόodos, της Παπούτσας και της Μαδαρής μέχρι τις παραλίες της Αμαθούντας, της Λεμεσού και του Ακρωτηρίου. Στο χώρο του σημείου θέας έχει εγκατασταθεί τηλεσκόπιο για πιο λεπτομερή παρατήρηση.

Προοπτικές

Ο Κήπος έχει ήδη δραστηριοποιηθεί σε διάφορες κατευθύνσεις με σκοπό την πιο αποτελεσματική λειτουργία και αναβάθμισή του. Συμμετέχει σε διάφορα ευρωπαϊκά προγράμματα (π.χ. LIFE+) και συνεργάζεται με διάφορα πανεπιστήμια για διάφορες δράσεις διατήρησης, όπως η εγκατάσταση απειλούμενων φυτών σε βοτανικούς κήπους και η δημιουργία τράπεζας διατήρησης γενετικού υλικού σπάνιων φυτών, καθώς και φυτών που κινδυνεύουν από τις κλιματικές αλλαγές και τις πυρκαγιές. Τα σπέρματα θα φυλάσσονται σε χαμηλές θερμοκρασίες αφού υποστούν ειδική επεξεργασία, και θα μπορούν να διατηρούν τη βιωσιμότητά τους μέχρι και 200 χρόνια.

Ο Βοτανικός Κήπος είναι ένας πολύ σημαντικός κρίκος στην προσπάθεια του Τμήματος Δασών για τη διατήρηση της χλωρίδας του Τρόodos και την επέκταση της γνώσης για τα διάφορα είδη και τους οικοτόπους της περιοχής. Η συνεχής βελτίωση και αναβάθμιση του Κήπου είναι απαραίτητο συστατικό για την επιτυχία της αποστολής του και για το λόγο αυτό έχει ήδη προγραμματιστεί μια σειρά από δράσεις, τόσο για επέκταση όσο και για βελτίωση των υφιστάμενων υποδομών.

Στην προσπάθεια για διατήρηση της βιοποικιλότητας ο κάθε ένας θα πρέπει να αναλογιστεί τι μπορεί ο ίδιος να προσφέρει και να το πράξει. Το Τμήμα Δασών, έχοντας θέσει την προστασία των δασών και της βιοποικιλότητάς τους ως τη βασικότερη αποστολή του, αντιμετωπίζει τις προκλήσεις της σύγχρονης εποχής. Απαραίτητο στοιχείο για την επιτυχία είναι η αγάπη για το φυσικό περιβάλλον, καθώς και η συνεργασία όλων των εμπλεκόμενων φορέων και του κοινού.

Τί πρέπει να προσέξετε!

- Ο κίνδυνος πυρκαγιάς στην περιοχή είναι εξαιρετικά μεγάλος. Το άναμμα φωτιάς σε οποιοδήποτε σημείο της περιοχής απαγορεύεται αυστηρά.
- Περπατάτε πάντοτε στους καθορισμένους χώρους και διαδρόμους. Σε αντίθετη περίπτωση υπάρχει κίνδυνος να καταστραφούν σπάνια φυτά του κήπου.
- Αποφεύγετε να πατάτε στους υγρούς βράχους που βρίσκονται στην πορεία του ρυακιού καθώς είναι εξαιρετικά ολισθηροί και επικίνδυνοι.
- Αποφεύγετε να πλησιάζετε τις όχθες των λιμνών καθώς υπάρχει σοβαρός κίνδυνος πτώσης στη λίμνη. Μικρά παιδιά πρέπει να εποπτεύονται συνεχώς.
- Μην προκαλείτε θόρυβο κατά την παραμονή σας στον Κήπο. Σεβαστείτε την ησυχία της άγριας ζωής και των άλλων επισκεπτών.
- Σε περιόδους απόλυτης νηνεμίας και υψηλής σχετικής υγρασίας κατά τη θερινή περίοδο, παρατηρείται αυξημένος αριθμός κουνουπιών τα οποία μπορούν να προκαλέσουν κνησμό και δυσφορία. Συστήνεται η χρήση εντομοαπωθητικού, το οποίο κατά τις εργάσιμες ώρες παρέχεται επίσης από το Κέντρο Επισκεπτών.
- Η εκρίζωση και το κόψιμο φυτών απαγορεύεται.
- Πάρτε μαζί σας τυχόν σκουπίδια ή χρησιμοποιείτε τους ειδικούς καλάθους.
- Η πρόσβαση στον Κήπο είναι ελεύθερη. Προτρέψτε όπως επισκέπτεστε το χώρο κατά τις εργάσιμες μέρες και ώρες (09:00-14:00), οπότε λειτουργεί και το Κέντρο Επισκεπτών για την καλύτερη εξυπηρέτησή σας.
- Για διευθέτηση οργανωμένων επισκέψεων και πληροφορίες, επικοινωνήστε με το **Κέντρο Επισκεπτών του Κήπου** (τηλέφωνο και φαξ: 25550092, email: troodosbg@fd.moa.gov.cy) ή με τα κεντρικά γραφεία της **Δασικής Περιφέρειας Τρόodos** (τηλ. 22608512, φαξ: 22608537, email: troodosdiv@fd.moa.gov.cy).

Γ.Τ.Π. 62/2013-3.000
Εκδόθηκε από το Γραφείο Τύπου και Πληροφοριών

Εκτύπωση: A.S. Print Xpress Ltd

Βοτανικός Κήπος Τρόodos «Α.Γ. Λεβέντης»

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΓΕΩΡΓΙΑΣ, ΦΥΣΙΚΩΝ ΠΟΡΩΝ
ΚΑΙ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ
Τμήμα Δασών

www.moa.gov.cy/forest

Τυπώθηκε σε ανακυκλωμένο χαρτί